

Іван Франко

ДОБРОБИТ

І ИНШІ ОПОВІДАНЯ.

— ««О»» —

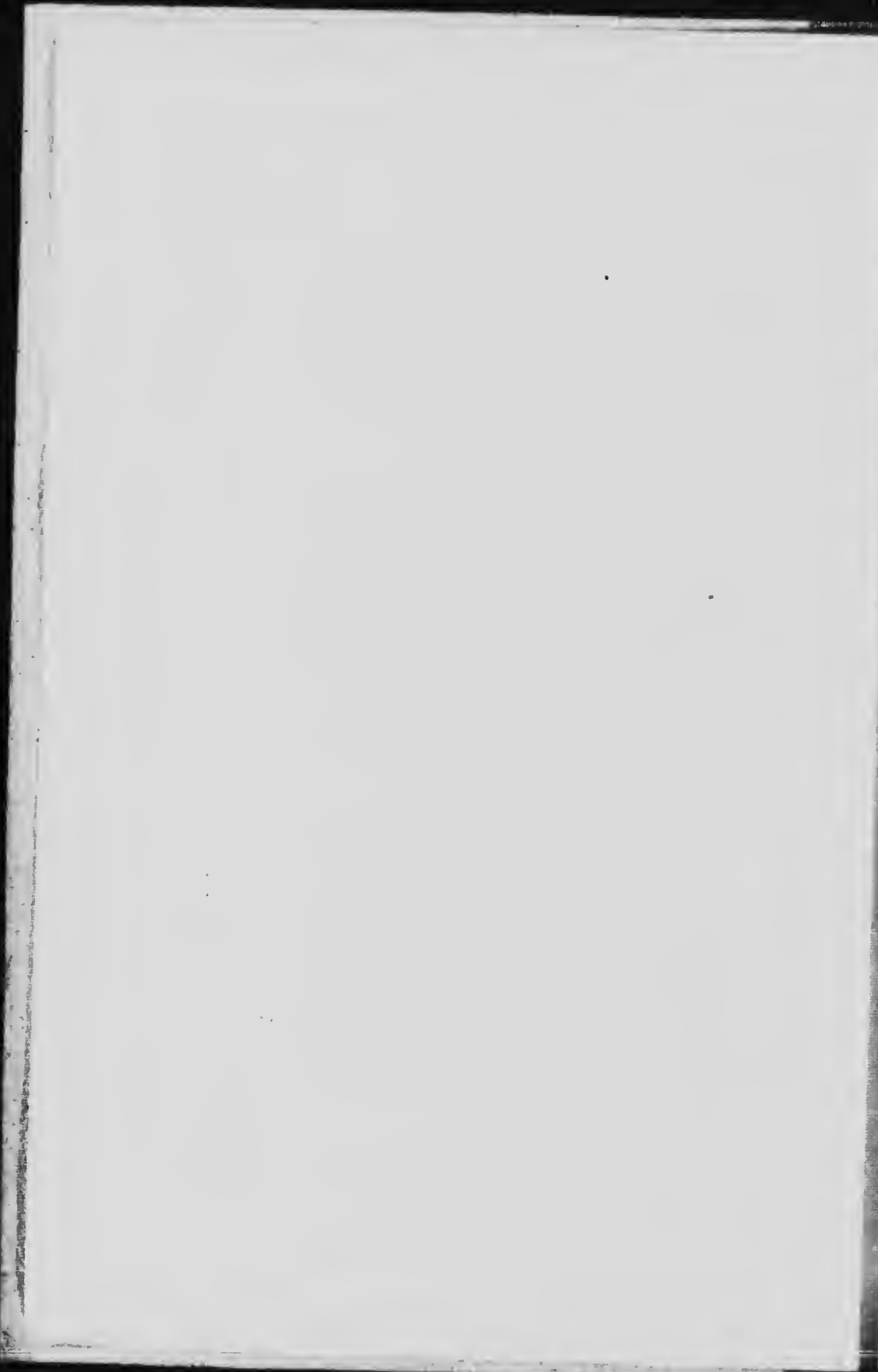
Ціна 10цт.

— ««О»» —

НАКЛАДОМ "РОБОЧОГО НАРОДА"

Вінніпер, Ман.

1917.

Іван Франко.

Добробит

І ІНШІ ОПОВІДАНЯ.

ЦІНА 10 ц.

НАКЛАДОМ "РОБОЧОГО НАРОДА".

Вінніпер, Ман.

1917.

ДОБРОБИТ.

Був собі колись Добробит. Не знаю чи хто з вас особисто згадував його, тож мушу описати вам отсе його так як, мені описував небіжчик моєї баби тітчаній стрик.

Старий Добробит, то була особа наскрізь неморальна. Головна його засада була: як єсть, то шедеть! А що з роду був він Добробит, то все було в него чим шедестити. Любив він поноїсти — ховай Боже! — і животину носив перед собою таку, що всі коліна видів тільки в сні в благословених сномінах своєї молодости. А що пива, меду і всякого напнтку також за пліт не виливав, се навіть не увійшло уваги старого пренодобного Нестора літописця, котрий і принісав ему поту: "Руси же єсть веселіє пити".

Що був лівивий, се розуміє ся само собою; куди, бач, з таким животом та з няною головою до праці нагнати ся! Таї пощо ему мучити ся, коли він був собі Добробит і ему мабуть той із очерету грошій доносив! Але за те до бійки, до тайки і любонців кров у него була страх горяча, а про його гордість вже її говорити не буду. Одним словом, як єсть сім гріхів головних, так усі вони немов би принісані були на його червонім, одутім лиці, в его невеличких, товщем запливних оченятах.

Ходить було ота номана по нашім краю, наприидить ся і через губи не плює, а тільки знай соне і де тільки поверне ся, всюди жита, пшепниці, трави в хлопа, всюди ліси темні та безмежні, ріки та стави новні риби — одним словом — добробит. А він ходить собі та все сьпіває на ціле горло:

Де єсть руска вітчизна?

Де пшепниці, ячмена,

І де жита єсть досить,

Куди голод не гостить.

Ой на на! Ой на на!

Ой там руска вітчизна!

Давно говорили йому панотчик:

- Ей, небоже! Покай ся, поправ ся, бо то не добром пахне!

Але він і ухом у той бік не веде!

- Що мені! — каже. Я прецінь Добробит! Скорше мене зо світа зведуть, ніж би я мав свою натуру змінити!

А ти думаєш, що не зведуть?

Ну, пехай пробують! — кричить Добробит.
— Хто посьміє! Адже се не добром пахне, се кримінал!

— А от побачиш! Найдуть ся такі, що посьміють і нічого за те їм не буде.

- Е, каже Добробит, — вовка бояти ся, та у ліс не йти! Певна річ, що всі ми помremo і до чорта в губу підемо, але хтоби собі тим голову сушив! Що було — бачили, що буде того не знають люди і ви панове не знаєте. А ось лишень нуко вишіймо по добрій новині та затягнім, щоб аж гори лунали:

Я ніколи не згину,

Бо веселю родину:

Ой ну ну! Ой ну ну!

Бо веселю родину!

Отак гукав собі наш Добробит і гадки не мав. Аж бух! Одного дня ні сіло ні впало прийшов "ферделюпок" від пана Гошмана: завтра на осьму годину рано такій а такій Добробит має ставити ся в канцелярії!

Перший раз від роду у нашого Добробита забігали мурашки поза плечима. Чого тільки може хотіти від мене пан Гошман? Аджеж податки я всі заплатив, у праві ні з ким не стою, "штрофу" ніякого на мні нема, а так, знайомним! Та що діяти, коли наказ, то треба йти. ти ся з паном Гошманом не маю охоти. Бог з

На другий день раненько казав Добробит запрягти коні тай поїхав ставити ся до пана Гопмана.

— Слава Ісусу Христу! — сказав він чемно, входячи до канцелярії.

— А чін топри, чін топри! — сказав пан Гопман. — А що ви за єдна, кльопа, чого вам трена?

— Та я, прошу пана Добробит. Пан мене чогось кликали. Ось і ферделюнок.

— Ага, ага, то ви Топронит. Топре, топре, пане Топробит, сїтайте! Маємо тецо на вас поховорити.

— На мене?

— Ну, па вас, за вас, все отно. Скажіть мені, пане Топронит, я чула, що у вас є шніхлїр громацкїй?

— Та є.

— А мпоха там на той шніхлїр сїіша?

— Та є жита тисяча корцїв, пшеиці щось зо пятаьсот, а вївса бачу буде до пятаьцятьсот.

— Хо, хо, хо! То топре! То туне топре! Нам акурат стїлько трена.

— Вам, пане Гопман?

— Ні, не мені самому! Пан старшїй від вїйська шше, що єму трена. Так ви, пане Топронит, посполите, що ми сонї то сїіша снеремо?

— Ба... ба... а то яким правом? пробовкнуз зачудованшїй Добробит.

— Ну ну ну! Не тумайте, що ми сатармо! Ні, ми не такі люте. Ми вам тамо таку оплїкацїю, росумїєте?

— Яку оплїкацїю?

— То такїй папїр, що його мошете сховати.

— А можна єго їсти, як хлїба не стане?

— Ах, кльопа ви кльопа, пане Топронит! Ха! ха! ха! їсти! Вам лїии аии їсти! А знаєте ви, Топронит, що то є фатерланд?

— Ні, пане, не знаю.

— Ой, ой, ой, закричав пан Гоцман, ухопив себе за голову і почав скакати по канцелярії. Добробит думав, що пана раптом зуб заболів, а то пан Гоцман дивувався, що Добробит не знає про “фатерлянд.”

— Ну, слухайте, пане Топронит, — сказав пан Гоцман, виїжджаючи троха — не пугайтесь! “Фатерлянд”, то є військо, старий, і я! Тільки того “фатерлянд” коштів кльона повинна віддати все, що має, і то ще са мало пуге.

— Ба, пане Гоцман, а як я сам з голоду згину?

— Кльона, кльона! Ані “фатерлянд” сдоров був, а кльона все пуге! Не схинеш! А ті опікації, про котрі й тої касав, вони пугуть тої посити проценти.

— Я пане, процентів не хочу.

— Не хочеш? то ще лїнше. Я то сарас сапину то протоколь. А по сїнше я сарас пїнлю, щони сапрані.

— Ні, пане, я не пристаю на то. Ануж у мене не зародить, що я тоді буду робити?

— Е, не сародить! Тільки працію топре то сародить. А я чула, пане Топронит, що ти туше лїнша, ропити не хочеш! Слухай непоше, ані я пїльше се таке не чула!

— А вам, пане, яке до того діло? — огризнувся Добробит, котрому нарешті за богато стало тої пауки. Адажеж я до вас не йду хліба просити, а ось ви до мене прийшли!

— Що? як? ти так то мене сьмієш налакати? — крикнув пан Гоцман. — Ей, амстїнер! Bank heraus! Вліпїть йому!

Ще пан Добробит не оглянувся, а вже лавка в сїнях стояла готова і ціла юрба гайдуків ухопила його і вліпила йому так, як єму ще з роду ніхто не вліпив. Потім вивели його на ново

перед пана Гопмана

— Пане, почав було Добробит, яким се правом ви.—

Але пан Гопман перебив його:

—Мовчи, кльона, і не каши нікому. Ось моє право!

І він лиснув рукою по великій, у свинячу шкіру оправленій книзі.

—Вмієш читати?

—Ні, пане, не вмію.

—Ну, то мовчи! Ось тут моє право, параграф емеремеремрем! А тепер скажи мені, пане Топронит є в тебе хроші?

Та щось троха є.

—Що то значить: троха? Ти каши просто, кільки є?

—Та буде там з десять тисяч.

—У, тесять тисяч! І на що тобі, кльона, стілько грошей? Що ти з ними робиш?

—Положив у скриню тай лежать. Їсти не просять, а так про чорну годину, пане най ся не пригаджає.

—А що, чи я не касала? радісно крикнув пан Гопман. Де кльона снає що з хрїшми ронити! А фатерлянд потрепує хроші, похато хроші! Не пій ся, пане Топронит, вона тобі не пропате, а дістанеш оплікацію.

—Щезайте ви, пане, зі своїми оплікаціями! скрикнув Добробит, сам себе не тямючи зі злості

—Що? як? Ти мені сьмієш? зацінив ся пан Гопман. Амстердінер, вліпїть ему!

Куди, куди смирийїшїїї став наш Добробит після того, як ему другий раз вліпили. Побачив неборака, що з паном Гопманом таки не жарти.

—Переш оплікації, кльона? крикнув ему Гопман.

—Та беру прошу пана.

— Ну, так нуло срасу ховорити! А слухай ти кльона! Я чула, що в тебе коні є топрі.

— Та є, прошу папа.

Похато?

Десять пар.

Тесьть пар! Чи ти стуріла? Нащо тобі стілько?

Та так, папе, свого ховая. Продати дучить ся, то продам, а ці, то пехай ховають ся.

Слухай, папе Топронит, фатерлянд цотрепує коней на війну. Тобі твої пари тосить, а на решту тамо тої квіт.

Що мені з того квіта?

Сховай! Колись у касі пугуть са похато хроні, то тістанеш саплату. А коні я скашу сапрати.

Добробит у потилицю почував ся і нічого не сказав.

Слухай, папе Топронит, говорив далі пан Гонман — похато ти маєш крунту?

Та багато не багато, а так, стілько, що для мене вистарчить.

Кльона кльона, я не того питаю, але скілько морків?

Як посаджу морков, то її морков родить ся, сказав Добробит.

Ой, ой, ой! закричав знов пан Гонман мов на дуб. Що то за кльона кльона! Вопа навіть не спие, що то морк. А як ше ти поле міряла?

Ми папе на пруті.

А много прута маєш?

Та буде щось зо сто.

Ну, піке травс не пуге. Я кашу переміряти. Того тої са много. Тосить тої твацять. А решту вітишемо тля мохо прата фон Дравсен.

Добробит тільки очі витріщив.

— А слухай по ти! А мвохо ти платиш потатка?

— Ой, папе, много, по десять дутків з прута по

ля.

— Ха! ха! ха! І то насиває ся мнохо? Ха, ха, ха! Віт нині с морка путеш влатила по пять сріпком, розумієш!

— Ні, не розумію.

— Ну, то як соні хочеш. Се ти швитко сросу-мієш. А те ти насени худона?

— Та в лісі.

— А чия то ліс?

— Та божній.

Що? як? Пошній?

Ну, так. Нан каже, що то єго, а хлопці ка-жуть, що їх. А я одно кажу: ані нан єго не садив, ні хлопці, значить: божній. А вживати вживаємо.

В лісі хутона пасти не вільно! Ліс панський! Ось патент! крикнув нан Гонман.

— А кудиж я з худобою подію ся, коли й по-ля уриваєте?

— Тівай ся, кути хочеш! Хоч поріш, хоч у стаї ні терши, а в лісі пасти не вільно, крикнув Гон-ман.

— Ні, пане! крикнув і собіж Добробит, чуючи, що в нутрі у него немов щось обриває ся. Зо мно-ю вже робить що хочете, але за худобою я обста-ну і непопускаю. То не може бути! То загибіть!

Мовни кльона і йти то тома! тушнув ногою Гонман.

— Ні, пане, не буду мовчати і не вступлю ся від-си. Той патент мусить бути скасований!

— Що? як? Ти сьмієш? Амстердінер вліпть-ему!

— Ліпть кілька хочете — кричав Добробит — хоч на смерть убийте, але я свого не попускаю ся.

— Вліпть і саприть! — сказав нан Гонман і пі-шов до дому обідати. — Pfiu, wie man sich mit diesen thimmen Bauer herumplagen muss! зітхнув він вийшовши з урядового будинку.

Добробит дістав що дістав у те місце, відкля

поги ростуть, а в додатку просидів в арешті з пів року, доки пан Гоцман не пригадав собі єго і казар випустити. Насунув кучму на очі і не озиряючись пішов до дому.

Дома він застав такі порядки, що й своїх чотирох стін не пізнав.

Що стало ся з ним дальше, про те історія мовчить. Чи він умер, чи переродив ся, сего годі зміркувати. На всякий спосіб той Добробит, який сьогодні живе між нами і який усім нам добре відомий, зовсім не подібний до тамтого старого. Наш Добробит тихий, смирний, працюючий, опцадний, моральний до остатної штки, одним словом — чисте противенство старому. А головню, наш Добробит дійствує з уповаження і за potwierдженням з гори. Кілька разів бачилось уже навіть, що ось-ось буде по нім, але завсїгди в саму пору виходило розпоряджене: добробит має бути! І справді Богу дякувати, маємо єго й до цині. Давньої грїшної вдачі не лишило ся в нім ані слїду. Хиба тільки крізь сон часом промурмоче, тай то на жалїбну цуту, першу стрічку пісеньки:

Де єсть руська вітчизна?

Дальші стрічки він забув, хоч у лоб єму стріль.

Дмитро Макогон.

ГЕРОЙ.

В маленькій, вохкій хатині, на передмістю столичного міста, сидів дешиний робітник Кость Димчук із своєю родиною. Нужда вигнала його з села до великого міста — та сама не остала ся в селі. Пішла слідом за ним, як та тінь в соняшну днину тягнеть ся за людиною, куди-б вона й не ступала. Привик Димчук до тієї нужди і думав, що инакше воно й не може бути. А нужда ся розізнаюшила ся в хаті Димчука, взяла верх над ним і танцювала по його голові. Боров ся, боров Димчук із своєю бідюю, а далі сил йому й не стало. Знеміг ся Кость і положив ся до ліжка.

Вже два тижні лежить хорий Димчук і дивить ся на муку своїх голодних дітей. А ті діти що раня прибігають до нього, припадають до постелі і питають:

— Тату, ви сьогодні ідете до роботи? Ми такі голодні... Ідїть, тату, ідїть.

І ловлять за руки і намагають ся піднести його з постелі, та не годїї. Маленькі ще.

А Димчук дивить ся на них і кривить ся і стогне з великого болю. Його серце тріскає від жалю. Біль наповнює його грудь, ще троха і виповнить цілу просторонь.

І вишовнив і переляв ся через верх. Димчук зірвав ся з постелі і, піддержуваний горячкою, пігнав до поблизької ріки.

На березі лежав великий камінь. На тім каміні сидів того дня знаний міський богач, банкір Гловіцький. Провів цілу ніч на гулятиці, а над ранком розболіла його голова. Вийшов без міри чорної кави, проковтував якісь аптичні порошки, — не помагало. Сів на свою пишну колясу і поїхав на ріку відсвіжити ся.

Перші сонячні проміння червоним сяйвом закрамали східну частину горизонту, як Димчук прибіг над ріку. Навіть не бачив банкіра, що уважно слідив за убогим робітником. Став Димчук над рікою, вийняв руки до гори і кинув ся в воду. Гловіцький закричав. Прибіг його фірман, скочив у ріку і виратував Димчука. Банкір приказав своєму слуги відвести безпритомного робітника до шпиталю.

Того дня був Гловіцький героєм дня. Всі столичні часописи описували його геройський вчинок і хвалили його, що виратував життя батька чотирох малих дітей. Двері банкіра не замкнули ся: вся аристократія приходила до нього з градуляціями.

Кілька тижнів потім в салюнах Гловіцького відбуло ся велике святю. Зійшли ся там його приятелі і представителі влади. Серед звуків військової музики заступник правительства декорював широку грудь банкіра золотим хрестом заслуги.

Политись дорогі шампані і залувати похвальні тоасти. Всі величали Гловіцького, як великого приятеля робітничої класи. І згадували там і за Димчука, який лане Гловіцькому завдячує своє жите.

А сей бідний Димчук уже цілий місяць гризе спру землю. Та кому се интересно знати? Кому із сих наших прийде хоч-би й на гадку, що по нім остала ся вдова з дрібними дітьми, які плачуть і примірають з голоду? Дарма! Штан бідаків

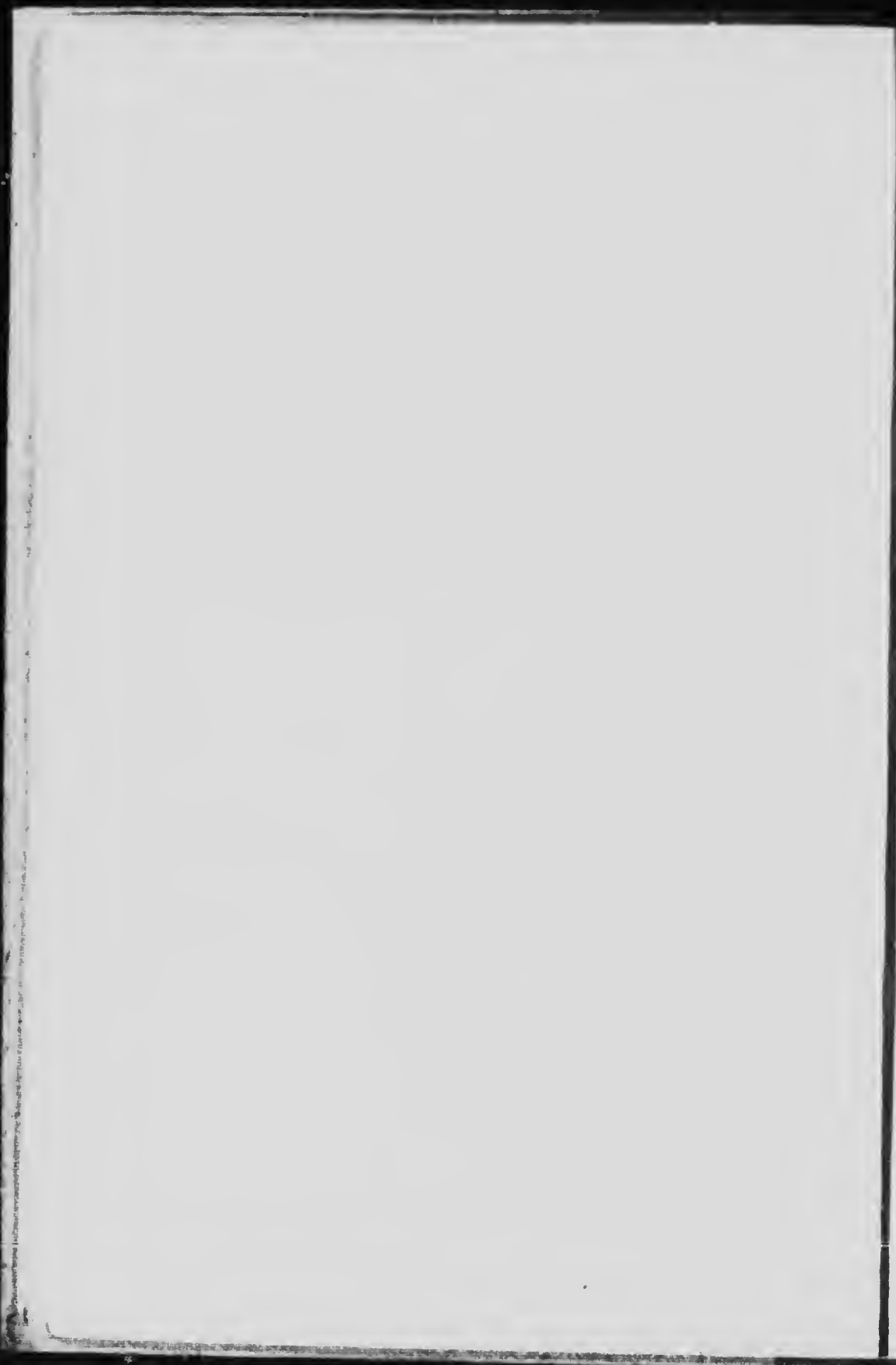
стелить ся по землі, він і не підносить ся у висні сфери. А хач коли її піднесеть ся, ті сфери його не почують.

Ізза сьвята Гловіцького були усі вдоволені. Був вдоволений і самий банкір, хоч сей шир коштував його кругло дві тисячки корон.

Лише один його приятель, дідич Завала був заздрісний. Він не міг спокійно дивити ся на золотий хрест, що виснав ся на грудях банкира.

З того часу можна було бачити, як часто, як дідич Завала ранками проходжував ся пач берегом ріки. І за кожним разом, як вертав ся домів, обурював ся і проклинав робітників. Проклинав, бо вони не йшли топити ся.

СЬВІТ БЕЗ АЛЛАХА.

(Арабська казка).

Аллахови збудило ся бути вічно Аллахом. Зетунив з престола, виїшов з палати, зійшов на землю і прийняв вид звичайного чоловіка. Що ра на купав ся в ріці, спав у траві, та живив ся ягодами, які збирав у лісі. Лягав враз із смерком, а вставав, коли сходило сонце.

Сонце сходило кожного рання і заходило кожного вечера. Так перейшло багато днів без зміни.

Пташки сьнівали, риби іграли ся в воді, словом сьвіт жив так звичайно, як би нічо, а нічо не стало ся.

Аллах усьміхнув ся і сказав: — Знаменито я урядив сьвіт, має дорогу назначену від віків і нею іде. Але як там людям без мене жне ся? Птахи дурні, і риби також, але цікаво, як жне таке мудре сотворіне, як чоловік — від коли я перестав глядіти на него з гори: лінше чи гірше?

Так міркуючи вандрував Аллах через поля, ліси, аж прийшов до великого городу Багдаду.

Но, но, то місто стоїть ще на своїм місці — думав Аллах.

Місто стояло на давньому місці, рикали осли і верблюди, осли працювали, верблюди працювали, ніби нічо не стало ся. — Все в порядку — подумав Аллах — певно ніхто не взиває моїго іменн.

Був цікавий, о чім люди розмовляють. Пішов
отде дити і заншов на торговницю.

Дивить ся, а купець продає молодому паріб-
кови коня. Присягаю на Аллаха — кричав ку-
пець — що той кінь молодий. Медви два чи
три роки, як побачив божни сьвіт. От подиви
ся, яке жваве звіря. Вишдавби ти теї який
ко зариває, як си на него сив. Присягаю на Алла-
ха, що не тім коном можна їти в перегони з я-
ким небуть джигарем. То і триний, молодий ко-
нь, без жапог вати, без сиду найменшої ва-
ти, присягаю на Аллаха!

А ти мене де онукуєш? запитав парубок.

Якаш-я, бо ти дурний! сказав купець зало-
мивши руку. — Як мож бути таким дурним!
Направду, такого дурня треба шукати із сьвіт-
кою. Як же ж ми би я тебе онукувати, коли
гляну ся Аллахова? Чи думиєш, я би мав трати-
ти душу на віки через тебе?

Парубок взяв коня і давлатив зовітими, бре-
вцями триними.

Аллах дав йому добити торгу, а потім при-
ступив до коня і снитав:

Як то, добрий чоловіче, ти присягаєш на
Аллаха, та ж прецінь його нема!

Купець вєшав гроші до мішка, зазвєтив ш-
ми і сказав:

Я знаю о тім добре, що нема Аллаха, але чи
той парубок купив би був інакше коня? Прецінь
кожди видить, що кінь був старий, має слабї
ноги, та и з конятами щось не тее...

Аллах засьміяв ся і пішов далї.

Іде, іде, аж пагло видить, як бідний, зна-
комий йому Гуссейн двигає на плечах велику
бельку, два рази більшу від него самого. За Гус-
сейном іде Юбрагїм.

Бідному Гуссейнову утишають ся під тяжень-
ким тягарем колїна за кождим кроком, лїт дле

са з його чола, а очі мало що не вилізуть із готови. Ібрагім іде за ним і все говорить:

— Ти не боїшся Аллаха, Гуссейне? Хочеш пошити бальки, а не умієш скоро ходити. Таж так не зможеж зні трох бальок перенести там де треба. То не добре Гуссейне, то дуже не добре і не морально. Не парайкай Гуссейне своєї душі негідно на вічну погибель. Всевидючий Аллах гадить теєр на тебе і гніває ся, що ти лідуєш ся до праці. О Гуссейне, болить мене серце, а мушу тобі сказати, що паражуєш ся на гнів Аллаха.

Аллах потрутив ліктем Ібрагіма, відвів його бік і сказав:

— І чогож ти маєш за кожним кроком взивати імя Аллаха? Таж його нема від пару днів!

Ібрагім почіхав ся у голову. — Он, мій доброшо — сказав — чув я о тім, але що робити? І як би я міг інакше змусити того Гуссейна, що ми ніє скорше бальку? В цюк є ще богато, то ми маю ще й другоє р'бітиска навити і ему платити? Але в той спосю я би стратив. Маю би платити Гуссейна? Але він від мене о много сильшійший, міг би мені віддати. Маю його замкнути до вязниці? Ще мені утече. Аллах сильшійший від всіх, перед Аллахом нікто не утече, тож страну Гуссейна Аллахом.

Аллах потряс головою і пішов далі. Всюди, де прийшов, куди поглянув, гомоніло його імя

Аллах, Аллах — Великий Аллах! День вже кічнів ся, довгі тіни маєдрували по землі. На стемніім небі світила ся біла сільветка мінарету (вежа при турецькій святині, що звалаєь мечетом), а з його верника розлягав ся голос музєйна. (Турецький піє).

— Аллах є великий! Аллах є великий!

Аллах чоздоровив музєйна і спитав:

Невже і ти взиваєш Аллаха, хотяй муєши зна-

ти, що його нема?

— Говори тихійше! — сказав з мінарету музеті. — Говори чоловіче тихійше! Колиб хто учув, скінчила-би ся моя повага і значіне. Ніхто-би не заглянув до мечету, ніхто-би не приніс ані крейцара, колиб по світі рознесло ся, що нема

Лице Аллаха захмарило ся він взніс очі в небо, нагло замінив ся в огниний стовп і уніс ся в гору, лишаючи музеті лежачого на землі зі страху.

Вернув ся до своєї палати, сів на престолі і почав глядіти на землю. Але усміх вже не розяснив його облича, а очі гляділи смутно.

В недовзі тренечучи зі страху стала перед престолом правовірна душечка, бажаючи дістати ся в рай.

— Говори, чоловіче, що ти зробив доброго в часі твого нобуту на землі? — спитав Аллах.

Взивав, о Величний, все твоє імя.

Аллах відвернув голову.

— Ну, а далі, ще що?

Коли б знебудь зачинав, задумав, то все робув в твоім імені.

Добре, добре, а що ще доброго зробив?

Всіх наноминав, щоби твоє імя славили і мали все на устах в кожній обставині.

— Но, то певне не согірше доробив ся — засміяв ся могучий Аллах.

Дуна все дрожала зі страху.

Видиш сам, що справа стоїть зле, — сказав Аллах і відвернув ся, щоби не видіти, як надлетів чорний чортине, ширвав душу і заніс до некла.

Так Аллах загнівав ся на землю...

І. Тургенев.

„ПОВІСИТИ ЙОГО“.

Се дучило ся в 1803 році, --- зачав мій старий знайомий пезадовго до Аустерліца. Полк, в котрім я служив офіциром, стояв наквартирах в Моравії.

Нам строго заборонили непокоїти мешканців і докучати їм; вони і так дивились на нас криво, хоч ми вважались союзниками.

У мене був послугач, бувший кріпак моєї мами, Єгор по імені. Чоловік се був чесний і лагідний; я знав його від дитини і жив з ним, як з другом.

Ось раз якось, в домі, де я жив, піднялись сварливі крики, голосіння; у хазяйки вкрали дві курки і вона о сю крадіж обвиняла мого послугача. Він звиняв ся, прикликав мене на свідка... „Стане-ж він красти, він Єгор Автамонов!“ Я переконував хазяйку про чесність Єгора, але вона нічого чути не хотіла.

Нараз здовж улиці роздав ся одностаїнний кінецький туніт: се сам головний командир перїзджав зі своїм штабом. Він їхав пога за погою, товстий, надутий, з понурою головою і повислими на грудь еполетами.

Хазяйка побачила його і метнувшись навперейми його коневц, впала на коліна і вся розхрістана і простоволоса, почала голосно жалувати ся на мойого послугача, вказуючи на нього рукою.

Пане генерал! — кричала вона — ваша ексцеленція! розсудить! поміжить! вибавить! сей солдат мене ограбив!

Єгор стояв на порозі дому, витягнувшись як струна, з нанкою в руці, навіть грудь виставив і ноги зсунув, якби на варті — і хочби слово. Чи змінала його вся та спливіна ся серед унці генераліція, чи скаменів перед надлітаючою бідною, лиш стоить мій Єгор та клінає очима, а сам блідий, як глина!

Командант кинув на нього хмарий і поцурний погляд і пробурмотів сердито: — Но?... — Стоить Єгор, як бовван і зуби вискапав! З боку поглянути: так і сьмієть ся чоловік.

Тоді командант крикнув уривчасто: Повісити його! — итовхнув коня від бік і рушив далі — зразу пов таки нога за ногою, а потім скорим гющем. Весь штаб поїздалав слідом за ним; один тільки адютант, обернувшись на сідлі, глянув миттю на Єгора.

Не виконати приказу було неможливо... Єгора, як стій, зловили і повели на страту.

Тут він цілком завмер і тільки дівчи з трудом промовив: "Батюшки! батюшки!" а потім нів-голосом: "Бог видить — не я!"

Гірко, гірко заплакав він, прощаючись зі мною. Я був в розпуці.

Єгор! Єгор! — кричав я — як же се ти ні словечка не сказав генератови!

Видить Бог, не я, — повторяв, хлипаючи біднига. Сама хазяйка зжахнулася. Вона цілком не виждала такого рішення і коли до сього прийшло, розревілася! Зачала благати всіх о милосерде, перекопувала, що кури її відкайи ли ся, що вона сама готова всео вияснити...

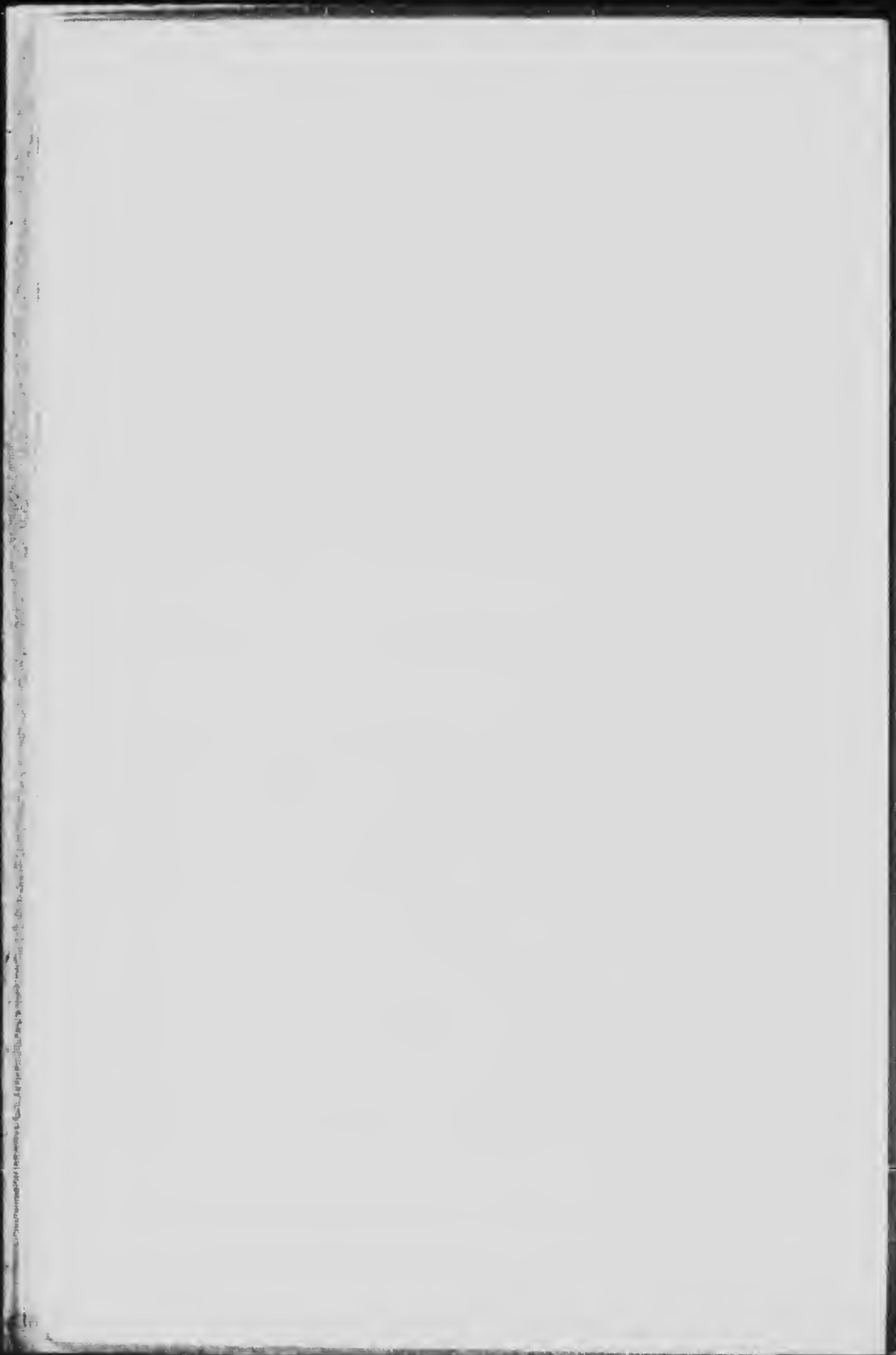
Розумієть ся, всео се на нічо не здало ся. Воєнні, добродію, порядки! Дисципліна! — Хазяйка ридала чимраз голосніше, чимраз голосні-

ше.

Єгор, якого священник вже висповідав і за-
причащав, звернув ся до мене:

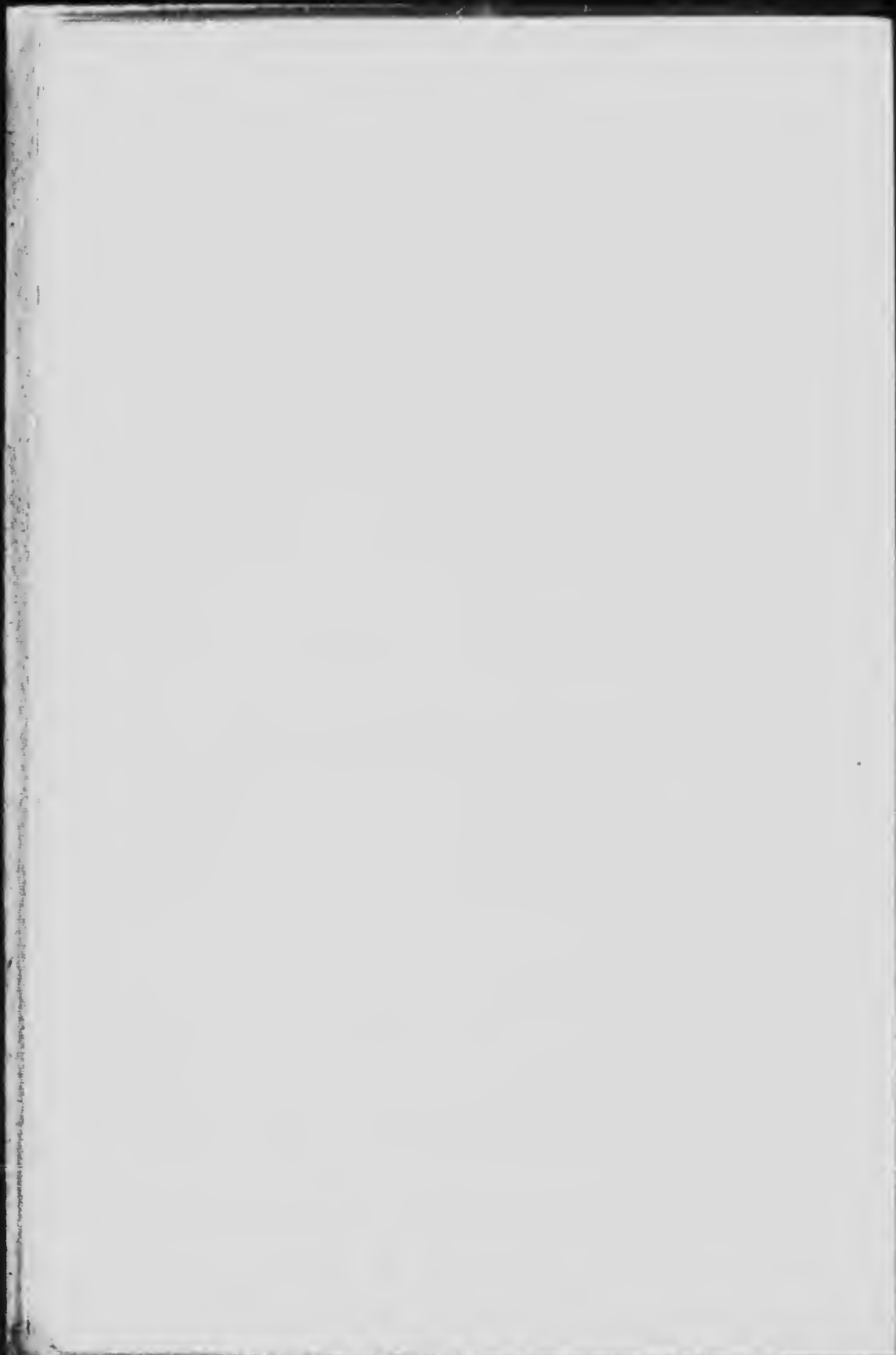
— Скажіть її, пане, щоб вона не побивалась...
Таж я її простив.

Мій знайомий, повторюючи сі останні слова
своєго слуги, прошептав: "Єгорушка, голуб-
чику, праведнику!" і слізьми покотили ся по
нього старих губах.

Дмитро Макогон.

БЕЗБОЖНИК.

Ще ніколи не було Семенови на серцю так тяжко, як сьогодні. Не одно вже лихо перебув, здає ся, одної днини не було у нього без журби і клопотів, набідив ся немало, звичайно як бідний сільський робітник, без своєї хати, без свого кусника землі.

Семен мав жінку і трое малих дітей. Найстаршому хлопчикови буде на Петра заледви четвертий рочок, а найменше недавно що вродилось. Жінка і досі з ліжка не вставала, ослабла, спала на силах, а сама виглядала так, що хоч її зараз клади в домовину. Бувало по двох перших дітях, то вже третьої днини починала свою звичайну роботу, а тепер уже цілих п'ять неділь слабує. Коли-б проживала в достатках, коли-б мала чим належито прокормитись, певно не хорувала-би так довго.

Журив ся Семен, дивлячи ся на жінку свою хору, на діточки голодні, та ніяк не міг він лихви зарадити. П'ять неділь сидить уже дома без роботи, марнує дорогий весняний час і жне тим, що добрі люди дадуть йому на "відробок".

Була великодна субота. Семен сидів на лаві і сумовито дивив ся проти себе. На серцю було йому так тяжко, наче хто цілу гору каменя завалив на нього. Завтра великдень. Кожній християнини, навіть її найбідніший, пристарає ся, як Господь велить, на те найбільше свято, лиш він один на світі, наче той пехриет очікує святого воскресеня. Не будуть його діти тишитись писанками, не муь навіть свяченого кушати...

Закрутились йому в очах сльози і кульками спливали по змарнілім обличчю.

Чого-ж ти, чоловіче, ось-так бовванієш? обізвала ся слабым голосом Домка, — кажу тобі, піди до брата Івана, а він може хоч якою пасочкою нас запоможе.

Не піду, жінко, не піду до Івана. Щобим на великдень її свяченого не кушав, до цього не піду. Пощо має перед людьми жалувати ся, що нас запомагає?

То піди до сусідів, попроси, а люди не татари, не відмовлять нам в нашій біді.

Не пора ще мені йти на жеври! Ще час мій не прийшов...

Тату, — обізвав ся найстарший хлопчик, — в нас не буде пасхи на великдень?

Буде, синку, буде!

Встав, взяв кашелюх і виїшов на двір. Сам не знав, що почати. То лиш знав, що свячена пасха, яка-б вона її не була, мусить в його хаті лежати на столі, мусить нагадувати йому на найбільше християнське свято. Хвильку ще постояв, а відтак попрямував вулицею просто до коршми.

Пане Мошку, продайте мені бохонець хліба, але такій білий, шнечиний.

Жид дав йому бохонець.

Що коштує?

Двацять п'ять крейцарів.

Заплатив і сховов хліб за пазуху. В мошениці має ще десять крейцарів. Зайшов до склепу, купив за сі гроші ковбаси, завинув в папірчик і чим скорше подав ся до дому. Сховавши се добро в комірничі, увійшов до хати і сів на лаві на своїм давнім місці.

А що, Семене, десь був? — поспитала жінка?

Ходив пасхи старати.

Та првстарав?

Так!

В кого?

— На Що тобі се знати? Добре, що буде що посвятити.

Заговкла жінка, задумав ся Семен а найстар-

ний хлопчик усміхнув ся, а радість так і блинула з його личка. Настав вечір. Семен дав дітям по букатці ранішньої мамалиги, уклав їх спати, а самий розложив огонь і поклав варити п'ять яєць на завтра. Упоравшись з своєю роботою, помолив ся Богу і ляг спати. Тихо стало в хаті. Всі заснули, лиш хора Домка довго ще непомітила молитви, перериваючи їх часто сухим, придувленим кашлем.

Що-їно зачало зоріти, як Семен був вже на погах. Збирав ся до церкви. Прініс з комірки ци бохонець і поклав на стіл.

— А ти Іроде безбожний! — скричала жінка, вилупивши їз хліб.

Безбожнику один, ти хочеш жидівський хліб до посеченя пести? Не спокутуєш сего гріха! А люди, що люди скажуть?

— Мовчи, жінко! Хоч ти не їж мого серця!

— Безбожник, безбожник... голосила жінка, заплаваючи ся сльозами.

Зібрав Семен своє добро в хустину і пішов до церкви. Задзвонили дзвони, віщуючи велике свято. Залунала пісня "Христос воскрес" і радісним відгомонам відбивала ся в серцях зібраного народу. Побожно ступав парід за своїм пан-отцем наоколо церкви. І Семен йшов з подьми. Пішов махinallyно, куди його несла фіція зібраного народу. Слово "безбожник" лящито йому в ухах так, що він нічого не чув а люди здавались йому темно-сірою масою.

По обході поставали люди з своїми пасхами наоколо церкви. На самім краю, коло брами, притулив ся також й Семен до них і розв'язав свою хустину. Піт виступив на його чоло.

Зближив ся пан-отець з сьвяченою водою. Семен дровав. А коли каплі сьвяченої води посипались на його пасху, Семенови здавало ся, що хтось його горячим піском обсипав.

Зав'язав хустину і не чекаючи кінця відправи,
вігнав до дому.

В хаті застав правдиве пекло. Діти плакали,
а жінка гатила в стіну головою...

**КОЖДИЙ РОБИТНИК І ФАРМЕР ПОВИ-
НЕН ЧИТАТИ ПЕРЕДОВСІМ СО-
ЦІЯЛІСТИЧНІ ЧАСОПИСІ!**

Чому?

Бо соціалістична часопись обговорює кожду подію в краю і в світі лише зі становища інтересів робочого люду.

До найцікавійших соціалістичних часописів в Америці належить

“РОБОЧИЙ НАРОД”

що виходить в Вінніпегу кожного тижня і коштує лише півтора доляра річно.

Хто читає “Робочий Народ”, вироблює собі суцільний світогляд і може осудити кожду подію в суспільнім житті.

“РОБОЧИЙ НАРОД” обговорює в цікавий спосіб краєву і державну політику.

“РОБОЧИЙ НАРОД” виступає проти кождого лайдацтва поновнюваного на робочім народі.

“РОБОЧИЙ НАРОД” доносить про робітничий рух на ціім світі, про боротьбу робітничої класи.

“РОБОЧИЙ НАРОД” учиє соціалізму. Хто хоче знати як соціалісти думають про суспільні події, хто хоче навчитися соціалістичної думки, нехай читає передовсім “РОБОЧИЙ НАРОД”

Адреса:

“ROBOTCHYJ NAROD”

Box 3658 Sta. B.

Winnipeg, Man.

КНИГАРНЯ "РОБ. НАРОДА"

ЗАМСДЛЯЙТЕ ЦІКАВІ КНИЖКИ
В КНИГАРНІ "РОБОЧОГО НАРОДА".

Царська Росія і укр. справа	50ц
Філософія штуки	50ц
Бог в революції	35ц
За землю і волю	25ц
Розвиток соціалізму від утопії до науки	15ц
Соціалізм в Релігії	15ц
Відокремлене Галиччизні	12ц
Релігія розуму	10ц
Добробит	10ц
Історія червоного прапора	10ц
Червоний Кобзар, найкращі пісні	10ц
Біблія капіталіста	10ц
Жінка і соціальне питання	10ц
Історія дурної корови, (або дозя Українця в Галиччині)	10ц
Кляси і суспільство	10ц
Українська справа під теперішню хвилю	5ц

Адресуйте так:

"ROBOTCHYJ NAROD"

Box 3658, (Sta B)

Winnipeg, Man.